

IHMISKAUPAN UHRIEN AUTTAMISJÄRJESTELMÄN VALVONTAOHJELMA

Maahanmuuttovirasto 3/2023

Sisällys

Johdanto	2
1. Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toiminta ja valvonta	3
1.1 Auttamisjärjestelmä	3
1.2 Auttamisjärjestelmän keskeiset tehtävät	3
1.3 Auttamisjärjestelmän toiminnan strategiset ja toiminnalliset tavoitteet	4
1.4 Auttamisjärjestelmän toiminnan valvonta	5
1.5 Muut auttamisjärjestelmän seuranta ja valvontaa harjoittavat tahot	5
2. Auttamisjärjestelmän valvonta käytännössä	5
2.1 Valvonnan kohdistuminen	5
2.2 Valvonnan sisältö	6
2.2.1 Toiminnasta laadittavat kirjalliset suunnitelmat	6
2.2.2 Käytännön ohjaus ja neuvonta	7
2.2.3 Ohjaus- ja arviointikäynnit sekä toiminnan tarkastuskäynnit (valvontakäynnit)	7
2.2.4 Kantelut ja selvityspyynnot	8
2.2.5 Käytännön toimintaan liittyvä tiedonkeruu	8
2.2.6 Laillisuusvalvontaraportointi	9
2.2.7 Toimintasuunnitelmat ja talousarviot	9
3. Valvonnan painopisteet	10
4. Valvontaohjelman seuranta ja raportointi	10

Johdanto

Tämä valvontaohjelma käsittelee Maahanmuuttoviraston tekemää ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän valvontaa.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän (jäljempänä auttamisjärjestelmä) käytännön toiminnan ohjauksesta, suunnittelusta ja valvonnasta vastaa Maahanmuuttovirasto. Maahanmuuttoviraston toimivalta perustuu kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 8 §:ään (746/2011 jäljempänä vastaanottolaki) sekä Maahanmuuttovirastosta annetun lain (156/1995) 2 §:ään.

Auttamisjärjestelmän toimintaa ja toiminnan valvontaa ohjaavat kansallinen ja Euroopan unionin lainsäädäntö sekä Suomea velvoittavat kansainväliset sopimukset. Edellä mainittujen lisäksi auttamisjärjestelmän toimintaa ohjaavat myös Maahanmuuttoviraston auttamisjärjestelmälle asettamat päämäärät, arvot ja tulostavoitteet, auttamisjärjestelmän toiminnan strategiset ja toiminnalliset tavoitteet sekä sisäministeriön, Maahanmuuttoviraston ja vastaanottoyksikön tulostavoitteet.

Valvonnalla pyritään ensi sijassa huolehtimaan siitä, että auttamisjärjestelmän toiminta on lainmukaista ja ihmiskaupan uhreja autetaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti. Valvonnalla pyritään myös tukemaan auttamisjärjestelmää sen perustehtävän suorittamisessa. Edelleen valvonnalla pyritään varmistamaan auttamisjärjestelmän laadukkaaseen toimintaan tarvittavat yleiset toiminnalliset ja rakenteelliset puitteet.

Maahanmuuttoviraston valvontatoiminta kohdistuu laaja-alaisesti auttamisjärjestelmän toimintaan. Valvonnassa yhdistetään monipuolisesti ennakollisia ja jälkikäteisiä toimintamalleja. Maahanmuuttoviraston kohdistaa valvontaa käytännön auttamistoimintaan, ihmiskaupan uhrien asianmukaiseen kohteluun, hallinnolliseen päätöksentekoon, toiminnan läpinäkyvyyteen ja ennakointiin, toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin ja auttamisjärjestelmän hallinnassa tai määräysvallassa oleviin toimitiloihin.

Valvonnassa keskeistä on ennakoiva, ohjaukseen ja kehittämiseen painottuva vuorovaikutuksellinen ote. Maahanmuuttoviraston ja auttamisjärjestelmän välillä pyritään välittömään ja yhteistoiminnalliseen suhteeseen. Maahanmuuttovirasto tekee valvontaa suorittaessaan tarvittaessa myös yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa.

Maahanmuuttovirasto seuraa valvontaohjelman toteutumista säännöllisesti. Maahanmuuttovirasto myös arvioi valvonnan vaikuttavuutta vuosittain.

Seurannasta saatuja tietoja hyödynnetään auttamisjärjestelmän kehittämisessä, valvonnan kehittämisessä sekä valvontakohteiden ja -menetelmien määrittelemisessä.

Valvontaohjelma on voimassa toistaiseksi.

1. Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toiminta ja valvonta

1.1 Auttamisjärjestelmä

Maahanmuuttovirasto on maahanmuutto-, turvapaikka-, pakolaisuus- ja kansalaisuusasioissa asiantuntija-, palvelu- ja päätöksenteko-organisaatio, joka toteuttaa Suomen maahanmuuttopolitiikkaa. Virasto tuottaa tietopalveluja poliittisen päätöksenteon tueksi sekä kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä varten.

Maahanmuuttovirastoon kuuluva Joutsenon vastaanottokeskus ylläpitää Suomessa ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmää.

Auttamisjärjestelmän tehtävistä ja toiminnasta sekä auttamisjärjestelmän käytännön toiminnan ohjauksesta, suunnittelusta ja valvonnasta on säädetty vastaanottolaissa (746/2011). Joutsenon vastaanottokeskus järjestää auttamistoimet ihmiskaupan uhrille, jolla ei ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa Suomessa sekä antaa vastaanottolain 38 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua neuvontaa ja ohjausta myös sellaiselle ihmiskaupan uhrille, jolla on kotikunta Suomessa. Hyvinvointialue, Helsingin kaupunki tai HUS-yhtymä puolestaan järjestää auttamistoimet ihmiskaupan uhrille, jolla on Suomessa kotikunta.

1.2 Auttamisjärjestelmän keskeiset tehtävät

Vastaanottolaki määrittää auttamisjärjestelmän keskeiset tehtävät. Ihmiskaupan uhrien auttamista ohjaavat keskeisesti useat muut kansalliset ja kansainväliset säädökset ja ohjeet. Auttamisjärjestelmän keskeisenä tehtävänä on auttaa ihmiskaupan uhriksi joutuneita henkilöitä.

Ihmiskaupan uhrin erityinen oikeus saada apua perustuu kansainvälisiin sopimuksiin, kuten Euroopan neuvoston yleissopimukseen ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta (SopS 43-44/2012), EU:n uhridirektiiviin (2012/29/EU), Yhdistyneiden kansakuntien ihmiskauppaa koskeva lisäpöytäkirjaan, Euroopan unionin ihmiskaupan vastaiseen direktiiviin (36/2011/EU) ja erityisesti 11 artiklaan sekä Euroopan neuvoston yleissopimukseen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin sopimus). Istanbulin sopimuksessa, joka koskee naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa, on myös rikoksen uhrin auttamista ja suojelemista koskevia säännöksiä. Istanbulin yleissopimus 5/31 tulee sovellettavaksi erityisesti silloin, kun ihmiskaupan uhri on joutunut esimerkiksi seksuaalisen väkivallan uhriksi.

Auttamisjärjestelmä tuottaa laadukkaita, uhrilähtöisiä ja toimivia vastaanottolain mukaiset auttamistoimet ihmiskaupan uhrille itse, tai se hankkii ne ostopalveluina. Ihmiskaupan uhreille annettavia auttamistoimia ovat neuvonta ja ohjaus, sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut, uhrien toimeentulosta huolehtiminen (vastaanottoraha), turvallisen majoituksen

järjestäminen, tulkkaus- ja käännöspalvelut sekä tuetun ja turvallisen vapaaehtoisen kotiinpaluun järjestäminen. Auttamisjärjestelmä huolehtii myös laissa tarkoitetun oikeusavun ja oikeudellisen neuvonnan saamisesta ihmiskaupan uhrille. Auttamistoimet järjestetään uhrin yksilöllisen tuen tarpeen arvioinnin perusteella. Auttamistoimia järjestettäessä otetaan huomioon uhrin iästä, turvattomasta asemasta sekä fyysisestä ja psyykkisestä tilasta johtuvat erityistarpeet ja sekä uhrin että auttamista järjestävän henkilöstön turvallisuus.

Auttamistoimien järjestämisessä tehdään hyvää yhteistyötä vastaanottokeskusten kanssa.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä voi myös antaa ulkomaalaislain 52 b §:ssä tarkoitetun harkinta-ajan ihmiskaupan uhrille. Auttamisjärjestelmä myös tunnistaa henkilön ihmiskaupan uhriksi vastaanottolain 35 §:n tarkoittamalla tavalla. Auttamisjärjestelmä toimii lisäksi kansallisena asiantuntijaviranomaisena ihmiskauppaan ja sen vastaiseen työhön liittyvissä asioissa.

1.3 Auttamisjärjestelmän toiminnan strategiset ja toiminnalliset tavoitteet

- Auttamisjärjestelmä toteuttaa monialaisesti sellaista toimintaa, jolla edistetään ihmiskaupan tunnistamista Suomessa, edistetään hyväksikäytöstä irtautumista, avun saamista ja uudelleen hyväksikäytetyksi joutumisen riskin pienemistä.
- Auttamisjärjestelmä huolehtii lakisääteisistä tehtävistään laadukkaasti ja vaikuttavasti.
- Auttamisjärjestelmä kehittää ja valvoo toimintaansa aktiivisesti.
- Auttamisjärjestelmä on kansallinen asiantuntijaorganisaatio, jolla on laajaa, syvällistä ja päivittyvää tietoa sekä ihmiskaupasta ilmiönä että uhriksi joutuneiden auttamisesta.
- Auttamisjärjestelmä tekee laajaa sidosryhmäyhteistyötä ihmiskaupan vastaisessa työssä ja on keskeinen osa Suomen sekä koko Euroopan ihmiskaupan vastaista työtä.
- Auttamisjärjestelmän kanssa asioiminen tuottaa aina hyvän viranomaiskokemuksen sekä ihmiskaupan uhriksi joutuneelle, että sidosryhmille.
- Auttamisjärjestelmän toiminnan keskiössä on ihmiskaupan uhriksi joutunut henkilö ja hänen asemansa ja hyvinvointinsa parantaminen.
- Auttamisjärjestelmän toiminnassa huomioidaan lapsen asema. Ihmiskaupan lapsiuhrit ja täysi-ikäisten uhrien lapset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Lapsen asema, etu ja oikeudet huomioidaan ja turvataan auttamisessa.

1.4 Auttamisjärjestelmän toiminnan valvonta

Auttamisjärjestelmän käytännön toiminnan ohjaus, suunnittelu ja valvonta kuuluvat Maahanmuuttovirastolle (746/2011). Maahanmuuttoviraston työjärjestyksessä (MIGDno-2021-2094) auttamisjärjestelmän käytännön toiminnan ohjaus, suunnittelu ja valvonta on vastaanottoyksikön tehtävä. Maahanmuuttovirastossa erityisesti myös oikeus- ja maatietoyksikköön kuuluvat oikeuspalvelut ja tietosuojatulosalue sekä kansliaan kuuluva taloushallinto osallistuvat osaltaan auttamisjärjestelmän valvonnan suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Maahanmuuttoviraston tekemässään valvonnassa käyttämiä toimintamalleja käsitellään osiossa kaksi (2. Auttamisjärjestelmän valvonta käytännössä).

1.5 Muut auttamisjärjestelmän seuranta ja valvontaa harjoittavat tahot

Maahanmuuttoviraston lisäksi auttamisjärjestelmän toimintaa seuraa ja valvoo myös muut tahot. Esimerkiksi yhdenvertaisuusvaltuutettu toimii Suomessa kansallisena ihmiskaupparaporttijana. Ihmiskaupparaporttijan tehtävä ja toimivalta on kirjattu lakiin yhdenvertaisuusvaltuutetusta. Kansallinen ihmiskaupparaporttija seuraa ihmiskaupan vastaista työtä Suomessa, ihmiskauppaa ilmiönä sekä kansainvälisten velvoitteiden toteutumista ja kansallisen lainsäädännön toimivuutta.

Eduskunnan oikeusasiamies (EOA) voi taas toimivaltansa puitteissa valvoa myös auttamisjärjestelmän toimintaa. Myös Euroopan neuvoston ihmiskaupan vastaisen toiminnan asiantuntijatyöryhmä (GRETA) seuraa Euroopan neuvoston ihmiskaupan vastaisen yleissopimuksen toimeenpanoa seurantakierroksin sopimuksen ratifioinneissa jäsenmaissa.

2. Auttamisjärjestelmän valvonta käytännössä

2.1 Valvonnan kohdistuminen

Maahanmuuttoviraston tekemä valvonta kohdistuu erityisesti auttamisjärjestelmän toiminnan lainmukaisuuden toteutumiseen ja sen varmistamiseen. Maahanmuuttoviraston kohdistaa valvontaa käytännön auttamistoimintaan, ihmiskaupan uhrien asianmukaiseen kohteluun, hallinnolliseen päätöksentekoon, toiminnan läpinäkyvyyteen ja ennakointiin, toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin ja auttamisjärjestelmän hallinnassa tai määräysvallassa oleviin toimitiloihin.

Ennakolliseen valvontaan kuuluvat erityisesti auttamisjärjestelmän harjoittama toiminnan omavalvonta, erilaiset toimintaa koskevat suunnitelmat, vastaanottoyksiköstä auttamisjärjestelmän henkilöstölle annettava ohjaus-, neuvonta- ja koulutustoiminta, toimintaan tehtävät ohjaus- ja arviointikäynnit sekä mahdolliset asiakaspalautekyselyt. Mahdolliseen jälkikäteisvalvontaan taas kuuluvat erityisesti kantelut ja selvityspyynnöt sekä tarkastuskäynnit.

Käytännössä valvonnassa voivat usein yhdistyä ennakolliset ja jälkikäteiset toimintamallit. Esimerkiksi käytännön toimintaan liittyvissä systemaattisissa tiedonkeruissa, talouden suunnittelussa, ohjauksessa ja valvonnassa sekä valvontakäynneissä voivat yhdistyä ennakolliset ja jälkikäteiset toimintamallit.

2.2 Valvonnan sisältö

Auttamisjärjestelmän valvontaa toteutetaan seuraavien toimintamallien kautta:

1. Toiminnasta laadittavat kirjalliset suunnitelmat
2. Käytännön ohjaus ja neuvonta (sis. koulutukset)
3. Ohjaus- ja arviointikäynnit tai tarkastuskäynnit (valvontakäynnit)
4. Kantelut ja selvityspyynnot
5. Käytännön toimintaan liittyvä tiedonkeruu
 - a. Tapahtumailmoitukset
 - b. Toiminnalliset tiedot
 - c. Asiakaspalaute
6. Laillisuusvalvontaraportointi
7. Toimintasuunnitelmat ja talousarviot

2.2.1 Toiminnasta laadittavat kirjalliset suunnitelmat

Valvontaa ja auttamisjärjestelmän toimintaa tukevat erilaiset lakisääteiset ja muut Maahanmuuttoviraston edellyttämät suunnitelmat. Suunnitelmien tavoitteena on edistää sitä, että auttamisjärjestelmän toiminta on mahdollisimman hyvin suunniteltua, asianmukaista ja organisoitua. Suunnitelmien tavoitteena on myös, että auttamisjärjestelmä pystyy tunnistamaan, ehkäisemään ja korjaamaan toiminnassaan esiintyviä epäkohtia ja riskejä aiheuttavia tilanteita mahdollisimman suunnitelmallisesti ja nopeasti. Auttamisjärjestelmän suunnitelma ja/tai auttamisjärjestelmän toiminnan tarpeenmukainen huomioiminen voi myös sisältyä Joutsenon vastaanottokeskuksen laatimiin suunnitelmiin (pl. omavalvontasuunnitelma).

Auttamisjärjestelmän tulee laatia ainakin seuraavat suunnitelmat tai auttamisjärjestelmä tulee huomioida ainakin seuraavissa Joutsenon vastaanottokeskuksen suunnitelmissa:

- omavalvontasuunnitelma
- toimintasuunnitelma ja -kertomus
- talousarvio ja hankintasuunnitelma
- lääkehoitosuunnitelma
- turvallisuus- ja/tai pelastussuunnitelma (Konnunsuolla työskentelevät)

Lisäksi auttamisjärjestelmän toiminnassa tulee soveltaa seuraavia tai Maahanmuuttoviraston yhteisiä tai toimipaikkakohtaisia suunnitelmia:

- yhdenvertaisuussuunnitelma
- turvallisuus- ja/tai pelastussuunnitelma (muissa viraston toimipisteissä työskentelevät)

Keskeinen osa ennakovalvontaa on auttamisjärjestelmän tekemä omavalvonta ja käytännössä omavalvontasuunnitelma. Omavalvonnan tavoitteena on, että auttamisjärjestelmässä tehdään sisäistä toiminnan seuranta ja arviointia sekä tarvittavaa korjaavaa toimintaa säännöllisesti ja aina tarpeen mukaan.

Toimintasuunnitelma, talousarvio ja toimintakertomus tulee toimittaa vuosittain (päivitetty talousarvio myös toimintavuoden aikana) Maahanmuuttovirastolle.

2.2.2 Käytännön ohjaus ja neuvonta

Ohjauksen ja neuvonnan keskeisenä tavoitteena on edistää sitä, että auttamisjärjestelmä järjestää lakisäätöiset palvelut ja toiminnan asianmukaisesti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Auttamisjärjestelmän henkilökunta voi olla yhteydessä Maahanmuuttovirastoon erilaisissa arjessa eteen tulevista käytännön asioissa. Konsultatiiviset ohjauksen ja neuvonnan tilanteet myös perehdyttävät vastavuoroisesti Maahanmuuttovirastoa auttamisjärjestelmän toiminnan arkeen.

Ohjaukseen ja neuvontaan kuuluvat myös auttamisjärjestelmän henkilöstölle järjestettävät erilaiset koulutukset sekä toimintaan annettavat kirjalliset ohjeet. Myös mahdolliset erilaiset uusien työ- ja toimintamallien implementoinnit (esim. kehityshankkeet) ohjein ja koulutuksin kuuluvat ohjauksen ja neuvonnan piiriin.

2.2.3 Ohjaus- ja arviointikäynnit sekä toiminnan tarkastuskäynnit (valvontakäynnit)

Maahanmuuttovirasto voi toteuttaa ennakoivia, ohjaukseen painottuvia, ohjaus- ja arviointikäyntejä auttamisjärjestelmän toimintaan. Lisäksi voidaan tehdä jälkivalvonnallisia toiminnan tarkastuskäyntejä. Kumpikin näistä on valvontakäynti. Käynnit voidaan järjestää myös kokousmuodossa ilman erityistä vierailua auttamisjärjestelmän käyttämässä työpisteessä.

Ohjaus- ja arviointikäyntien tavoitteena on tukea auttamisjärjestelmän toimintaa ja varmistaa etukäteisesti toiminnan asianmukaisuus. Käynneillä voidaan käsitellä yksittäisiä aiheita (esimerkiksi auttamistoimet, tilat, turvallisuus, tietosuoja-asiat, taloudenpito ja kustannukset) tai laajemmin toiminnan sisältöä ja laatua sekä toiminnallisia puitteita ja edellytyksiä. Auttamisjärjestelmän laatima omavalvontasuunnitelma tai toiminnan ja talouden suunnitelma voivat toimia käynnin pohjana. Tavoitteena on myös jakaa tietoa ja yhdessä Maahanmuuttoviraston ja auttamisjärjestelmän kesken arvioida mahdollisia kehittämistarpeita.

Tarkastuskäynti liittyy epäilyyn toiminnassa olevista mahdollisista puutteista tai epäkohdista. Tarkastuskäynti on siten luonteeltaan jälkivalvonnallinen, ja se eroaa ohjaus- ja arviointikäynneistä, joita voidaan tehdä puhtaasti ennakollisessa ja ohjaavassa tarkoituksessa. Tarkastuskäynti voidaan tehdä

ennalta ilmoittamatta. Tarkastuskäynnillä voidaan lisäksi käydä läpi myös muita asioita kuin epäiltyä puutetta tai epäkohtaa.

Auttamisjärjestelmän valvontakäynti voidaan yhdistää muuhun Joutsenon vastaanottokeskukseen tehtävään käyntiin.

2.2.4 Kantelut ja selvityspyynnöt

Auttamisjärjestelmään otetut asiakkaat ja muut toimijat voivat kannella auttamisjärjestelmän toiminnasta Maahanmuuttovirastolle.

Maahanmuuttovirastoon tulleet kantelut käsitellään vastaanottoyksikön ja oikeuspalvelujen yhteistyönä. Maahanmuuttoviraston ylijohtaja ratkaisee esittelystä kantelut. Maahanmuuttoviraston kanteluasiassa antamaan vastaukseen ja sen tiedoksiantoon sovelletaan hallintolain säännöksiä. Pääsääntönä on, että Maahanmuuttovirasto pyytää auttamisjärjestelmästä selvityksen kantelun johdosta. Kantelu voi johtaa myös erityisesti valvontakäynnin tekemiseen.

Maahanmuuttovirasto voi laatia selvityspyynnön auttamisjärjestelmälle myös muuten kuin vain kanteluiden selvittämiseksi. Selvityspyynnöjä voidaan laatia, kun halutaan selvittää, miten auttamisjärjestelmä on hoitanut jonkin tilanteen tai kun on syytä epäillä, että toiminnassa on mahdollisesti tapahtunut virhe tai laiminlyönti. Maahanmuuttovirasto voi myös vastaanottaa ihmiskaupan uhrien auttamista koskevaa kansalaispalautetta ja -kirjeitä. Maahanmuuttoviraston vastuulla on ryhtyä niihin toimenpiteisiin, joihin kansalaispalautteen tai -kirjeen johdosta katsotaan olevan aihetta. Tullut palaute voi siten käytännössä johtaa asian selvittelyyn ja selvityspyyntöön tai valvontakäyntiin.

2.2.5 Käytännön toimintaan liittyvä tiedonkeruu

Maahanmuuttovirasto kerää toimintaan liittyen erilaista tietoa, jota käytetään valvonnassa. Tiedonkeruulla kerätyn tiedon on myös määrä tukea auttamisjärjestelmää omavalvonnassa ja toiminnan kehittämisessä.

Auttamisjärjestelmä myös tuottaa itsenäisesti toiminnastaan erilaista tietoa (esimerkiksi tilastoja ja katsauksia).

Tapahtumailmoitukset

Auttamisjärjestelmän työntekijät ilmoittavat poikkeamatilanteista ja -tapahtumista, joilla on tai voi olla vaikutusta toimintaan ja turvallisuuteen. Tapahtumailmoitusten välityksellä Maahanmuuttovirasto saa syvemmän kuvan auttamisjärjestelmän toiminnassa tapahtuvista ilmiöistä ja turvallisuustilanteesta.

Poikkeamatilanteita ja -tapahtumia ovat esimerkiksi erilaiset sisäiset ja ulkoiset vaara- ja uhkatilanteet, muut häiriöt sekä erilaiset tapahtumat ja ilmiöt, jotka vaikuttavat jotenkin toimintaan sekä työntekijöiden ja auttamisjärjestelmään otettujen ihmiskaupan uhrien turvallisuuteen.

Maahanmuuttovirasto on tarvittaessa yhteydessä ilmoituksen tehneeseen työntekijään/auttamisjärjestelmään.

Toiminnalliset tiedot

Maahanmuuttovirasto kerää valvonnassaan yksiköiden toiminnasta erilaisia tietoja ja tilastoja. Maahanmuuttovirasto on tuottanut käytettäväksi yhteisiä tietojärjestelmäratkaisuja (esimerkiksi UMA - asiakastietojärjestelmä, potilastietojärjestelmä), joita voidaan hyödyntää myös tiedon saamiseksi toiminnasta.

Tiedonkeruuseen voivat kuulua myös erilaiset tarkastukset ja pistokokeet auttamisjärjestelmän toimenpiteisiin, rekistereihin ja tietojärjestelmiin. Tällöin voidaan tarkastella suunnitelmallisesti auttamisjärjestelmän tekemien toimenpiteiden ja päätösten sekä niihin liittyvien merkintöjen ja asiakirjojen asianmukaisuutta.

Lisäksi voidaan tehdä erilaisia säännönmukaisia ja/tai ad hoc -perusteisia kyselyitä ja selvityksiä, joiden avulla pyritään saamaan kuvaa siitä, miten jokin asia näyttäytyy tai on toteutettu auttamisjärjestelmässä.

Asiakaspalaute

Auttamisjärjestelmä voi kerätä asiakkailtaan palautetta toiminnastaan. Asiakaspalautteen keräämisen tarkoituksena on saada asiakkaiden ääni kuuluville ja löytää myös sen avulla mahdollisia kehittämistoimenpiteitä.

2.2.6 Laillisuusvalvontaraportointi

Auttamisjärjestelmän tulee toimittaa Maahanmuuttovirastoon laillisuusvalvontaraportti vuosittain. Auttamisjärjestelmän laillisuusvalvontaraportti voi sisältyä Joutsenon vastaanottokeskuksen raporttiin.

Laillisuusvalvontaraportoinnissa noudatetaan sisäministeriön antamia ohjeistuksia.

2.2.7 Toimintasuunnitelmat ja talousarviot

Auttamisjärjestelmä laatii vuosittain syksyllä Maahanmuuttoviraston ohjeistaman seuraavaa toimintavuotta koskevan toimintasuunnitelman ja talousarvion ja lähettää ne virastoon. Auttamisjärjestelmän toimintasuunnitelma ja talousarvio voi sisältyä Joutsenon vastaanottokeskuksen suunnitelmaan ja arvioon.

Toimitetuista dokumenteista arvioidaan erityisesti toimintasuunnitelman laatua ja kustannusten asianmukaisuutta. Maahanmuuttovirasto arvioi ja hyväksyy lähetetyn toimintasuunnitelman ja talousarvion.

Auttamisjärjestelmä raportoi toiminnasta aiheutuvat kulut kululajeittain kuukausittain Maahanmuuttovirastoon.

Talousarvioita päivitetään tarvittaessa toimintavuoden aikana, jos toiminnassa tapahtuu muutoksia. Mahdollisiin poikkeamiin reagoidaan, jos kuluissa havaitaan talousarvioista poikkeavia menoja ilman, että muutoksista on sovittu. Asianmukaisella rahoituksella pyritään mahdollistamaan auttamisjärjestelmän laadukas ja lainmukainen toiminta.

3. Valvonnan painopisteet

Maahanmuuttovirasto voi kohdentaa valvontaa erityisiin painopistealueisiin. Lähtökohtaisesti kunkin vuoden mahdolliset erityiset valvontakohteet ilmoitetaan auttamisjärjestelmälle ennen toimintavuoden alkua.

Maahanmuuttovirasto voi myös päättää kohdentaa valvontaa erityiseen valvontakohteeseen kesken toimintavuoden. Painopisteiden valintaan voidaan myös osallistaa auttamisjärjestelmää.

4. Valvontaohjelman seuranta ja raportointi

Valvontaohjelman toimeenpanoa seurataan säännöllisesti. Vaikuttavuutta arvioidaan erityisesti vuosittain ja tietoa hyödynnetään valvonnan kehittämisessä ja mahdollisten valvonnan painopisteiden valinnassa. Maahanmuuttovirasto arvioi myös oman toimintansa vaikuttavuutta valvonnassa ja auttamisjärjestelmän toiminnallisten puitteiden mahdollistamisessa.

Maahanmuuttovirasto laatii vuosittain julkisen valvontaraportin, jossa käydään läpi valvonnan toteuttamista, yleisluonteisia havaintoja ja kehittämiskohtia. Maahanmuuttovirasto voi laatia auttamisjärjestelmän valvontaraportin yhdessä turvapaikanhakijoiden vastaanotto toiminnan valvontaraportin kanssa.

Vastaanottoyksikkö raportoi auttamisjärjestelmän valvonnassa tehdyistä havainnoista tarpeen mukaan muille viranomaisille.